

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1971

BRNO 1972

Nikdo již nevěděl, jakým způsobem a kdy se tyto předměty na půdu dostaly. Je pravděpodobné, že byly nalezeny někým z dřívějších majitelů na pozemcích, patřících k této usedlosti. Ty však byly na několika různých místech vávrovického katastru. Obě sekerky mají lalokovitý schůdek a mírně zaoblené ostří (d. 17 cm a 15,5 cm; š. ostří 4,3 cm a 4,5 cm; š. týlu 2,2 cm a 2,1 cm). Kratší má v týlu nepravidelný obloukovitý výřez. Na obou jsou patrné pracovní stopy.

Zwei Bronzebeile aus Vávrovice (Bez. Opava). Die archäologische Abteilung des Schlesischen Museums in Opava gewann zwei Lappenbeile aus Bronze, die beim Abriss eines alten Hauses auf dessen Boden gefunden wurden. Von ihren ursprünglichen Fundumständen ist nichts bekannt.

SÍDLIŠTĚ Z MLADŠÍ DOBY BRONZOVÉ V MÍŠKOVICÍCH

(okr. Kroměříž)

STANISLAV STUHLÍK, Oblastní muzeum jihovýchodní Moravy,
GOTTWALDOV

Na podzim 1971 provádělo archeologické oddělení Oblastního muzea jihovýchodní Moravy v Gottwaldově zjišťovací výzkum v trati „Přední padělky v padělcích“, kde byl v minulosti odkryt objekt z konce eneolitu. V blízkosti seníku byly zachyceny 3 jámy, které byly v horní části porušeny orbou. Kromě toho byly tyto jámy porušeny i při stavbě základů seníku. Jámy, které se objevily asi 30 cm pod dnešním povrchem, se odlišovaly od okolní žluté spraše jen nepatrně. Jejich dna mísovitého tvaru byla v hloubce 60 cm. V zásypu byl běžný střeptavý materiál a mazanice s otisky po kůlech. Podle střeptavého materiálu lze tyto objekty zařadit do lužické kultury.

Siedlung aus der jüngeren Bronzezeit in Míškovice (Bez. Kroměříž). Im Herbst 1971 führte die archäologische Abteilung des Regional-Museums Südostmährens in Gottwaldov eine Feststellungsgrabung in Míškovice, in der Flur „Přední padělky v padělcích“ durch. Bei der Grabung hat man drei Gruben der Lausitzer Kultur erfasst, welche Scherbenmaterial und Lehmewurfstücke mit Pfostenabdrücken enthielten.

SÍDLIŠTNÍ JÁMA S KERAMIKOU „BLUČINSKÉHO HORIZONTU“ Z HABROVAN

(okr. Vyškov)

LEA WIEGANDOVÁ, Ostravské muzeum, Ostrava
(Tab. 50—52)

Dne 16. 9. 1965 vyzvedl Ant. Duroň obsah buldozerem rozrušené sídlištní jámy. Nacházela se po pravé straně zářezu cesty pod hájenkou v trati „Blatice“. Obsahovala střepy ze silně přepálených a žárem deformovaných nádob, mazanici a kamenné hladítko. Před sklizní r. 1968 byla cesta rozšiřována a tím znovu narušen zbytek jámy. Podle nálezcovy zprávy byla dochovaná část jámy o průměru přibližně 50 cm zahloubena do slinitého podloží do hloubky 70 cm. Horní část jámy, zahloubená do spraše, byla již dříve pravděpodobně zničena cestou. Jáma zasahovala 30 cm pod úroveň cesty a kónicky se ke své spodní části rozšiřovala. Bylo vyzvednuto 450 kusů střepů, celý koflík, pískovcové drtidlo na obilí a vrstva zuhelnatělých semen prosa a merlíku.¹ Nálezce předal materiál Ostravskému muzeu.

Keramiku, žárem velmi deformovanou, lze rekonstruovat jen zčásti.

Popis nálezů

1. Nízký koflík se zaoblenou spodní částí, stojící na úzkém a slabě polokulovitě dovnitř vyklenutém dně. Ostrý lom odděluje výduť od kónicky rozevřeného a mírně prohnutého hrdla, přes jehož rozpětí se klene páskové ucho. Rozměry: v. = 50, š. okraje = 104, v. hrdla = 30 mm. Koflík byl nalezen obrácený dnem vzhůru, částečně zabořený do zuhelnatělé vrstvy prosa. Vyčnívající část nese stopy žáru. Je neporušen, stěny jsou silnější, vyroben z jemného materiálu. (Tab. 50:3.)

2. Masivní koflík stejného typu jako předchozí, polokulovitá spodní část má zřetelněji vyznačené, dovnitř vyklenuté, dno. Mírně prohnuté hrdlo s rozevřeným okrajem bylo překlenuto páskovým uchem. Rozměry: v. = 60, š. okraje = 110, v. hrdla = 35 mm. Slepován a doplňován. Byl nalezen rozmáčkly nad předešlým koflíkem. Je z jemnějšího materiálu tmavě šedé barvy. (Tab. 50:4.)

3. Menší džbánec s vyšším prohnutým hrdlem a rozevřeným okrajem. Baňatou spodní část oděluje od hrdla ostrý lom. Od okraje k horní části výdutě se táhne páskové ucho. Na maximální výduti je opatřen čtyřmi vypnuliny, umístěnými protilehle proti sobě. Vypnulina ležící pod ouškem je o něco níže položená než ostatní tři. Poměrně úzké dno je polokulovitě dovnitř vyklenuto. Rozměry: v. = 95, š. okraje = 70, v. hrdla = 38, max. průměr = 100 mm. Slepován a doplňován. Je vyroben z jemného materiálu s hlazeným povrchem tmavě okrového až načervenalého zabarvení, se stopami po přepálení. (Tab. 50:5.)

4. Tenkostěnná amfora z jemného materiálu tmavě okravé až načervenalé barvy. Téměř válcovité, jen mírně se zužující hrdlo, je ostře odděleno od výdutě, na jejíž horní části jsou umístěna dvě menší protilehlá ouška. Výduť nese stopy po mělkém žlábkování a přechází v rovně seříznuté dno. Rozměry: přibližná v. = 250, průměr okraje = 95, max. průměr = 180 mm. (Tab. 50:2.)

5. Zlomek hrdla velké masivní amfory. Hrdlo je téměř válcovité, s rovně seříznutým okrajem, tmavě okrové až šedé barvy. Zrnitý materiál. Hrdlo bylo ostře odděleno od výdutě amfory. Rozměry: v. hrdla = 140, přibližný průměr okraje = 200 mm. (Tab. 50:1.)

6. Střepey z výdutě, náležející patrně ke stejné nádobě jako výše uvedený zlomek hrdla; jsou ze stejného materiálu, povrch je hladký, na úlomcích ze spodní části zdrsňený.

7. Osudí z jemného materiálu světlé okrové barvy. Dochovaná část hrdla je ostře oddělena od baňaté výdutě, přecházející ve své spodní části v nízkou, zevnitř dutou nožku. Na horní části výdutě jsou těsně pod hrdlem proti sobě dvě malá ouška a mezi nimi dva drobné výčnělky. Výduť je v horní části mělce žlábkovaná. Rozměry: průměr okraje = 72, průměr dna = 53, max. průměr = 98, v. = 74 mm. Slepováno a doplňováno. (Tab. 51:3.)

8. Zlomek z výdutě malého osudí z jemného materiálu, s hlazeným, na vnější straně leštěným povrchem tmavě okrové barvy s černými skvrnami. Na počátku výdutě je dochován menší výčnělek, z něhož se rozbíhají dvě mírně šikmá žebírka. Podobné výčnělky jsou umístěny po stranách na dolní části výdutě. Z nich se rovněž rozbíhají žebírka šikmo vzhůru. Výduť přechází v nízkou nožku zevnitř dutou. Rozměry: v. výdutě = 90, v. nožky = 10 mm. (Tab. 51:2.)

9. Dvojkónická nádoba poměrně tenkostěnná je vyrobena z jemnějšího materiálu okrové barvy. Je zčásti zdeformována žárem a rozlámaná. Horní část nádoby s hladkým povrchem odděluje ostrý střechovitý lom od zdrsňené dolní partie. Tmavá barva má místy načervenalý nádech. Rozměry: doch. v. = 111, přibližný průměr okraje = 140 mm. (Tab. 51:1.)

10. Dolní část velké masivní silnostěnné nádoby s rovným dnem. Na povrchu je patrně zdrsňení. Zlomek je z hlíny silně promísené pískem. Rozměry: v. střepeu = 70, průměr dna = 150 mm. (Tab. 51:4.)

11. Velká zásobnicovitá nádoba silně zdeformovaná žárem a rozlámaná na velké množství úlomků. Zdeformování zabraňuje slepení nádoby. Má prohnuté hrdlo a ven vyhnutý okraj. Na rozhraní hrdla a mocně klenuté výdutě je opatřena plastickou řubkovanou lištou. Povrch nádoby, a to i hrdla, je zdrsňen prstováním. Zásobnice je silnostěnná, z hrubého, s pískem promíseného materiálu, tmavě šedé, v místech přepálení černé barvy. (Tab. 51:5.)

12. Zlomek menší nádoby s hladkým kolmým hrdlem, ostře odděleným od výdutě, na jejímž počátku je umístěn lalokovitý výčnělek. Rozměry: doch. v. = 32 mm. (Tab. 52:4.)

13. Zlomek miniaturní tenkostěnné nádobky s rovným dnem. Stěny hladké výdutě i dno jsou z jemně plavené hlíny černé barvy. Rozměry: doch. v. = 20, průměr dna = 20 mm.

14. Silnostěnná květináčovitá nádoba se zaobleným okrajem a prohnutým hrdlem, které přechází plynule v hladkou výduť. Nádoba je zdeformovaná a rozlámaná. Písečný materiál je okrové až načervenalé barvy. Rozměry: doch. v. = 130, průměr okraje = 138 mm. (Tab. 52:1.)

15. Z několika střepeů slepovaná část výdutě zásobnicovité nádoby s nízkým pozůstatkem hrdla. Výduť je ostře odsazená, zdrsňená prstováním a opatřená v místech maximální výdutě kruhovitým zahloubením, zvedajícím se uprostřed ve vypnulinu. Stěny jsou silnější, materiál hrubší, po přepálení černá barva. Rozměry zlomku: v. = 120, š. = 160 mm. (Tab. 52:6.)

Kromě výše popsaných nálezů je zde celá řada zlomků ode dna, fragmenty s hrotitými výčnělky, části nádob od kraje a atypické střepey. Na kousku mazanice jsou zřetelné otisky prutů.

Podle analogického materiálu z Blučiny-„Cezav“² lze keramiku z Habrovan zařadit mezi nálezy smíšeného mohylovo-velatického-„blučinského“ horizontu, datovaného do R. BD.

Poznámky:

¹ Za určení děkuji dr. E. Opravilovi.

² J. Říthovský, Počátky velatické kultury na Moravě, SIA IX, 1-2, 1961, str. 107-114 s obr.

Eine Siedlungsgrube mit Keramik des Blučina-Horizontes aus Habrovany (Bez. Vyškov). In Habrovany — Flur „Blatice“ — barg Ant. Duroň den Inhalt einer Siedlungsgrube, die vom Bulldozer gestört war und übergab diesen dem Ostrauer Museum.

Die Grube enthielt eine ganze Tasse, Scherben von stark durchgebrannten und durch Glut deformierten Gefäßen, Lehmewurf und einen Steinglätter. Insgesamt hat man 450 Scherben geborgen, von denen man rekonstruieren konnte: eine Tasse, eine kleine Kanne, eine Amphora, ein Vorratsgefäß, eine Urne, einen Doppelkonus, einen Topf. Weitere Bruchstücke ergänzen den Charakter der Keramik, die man nach Analogien, vor allem von Blučina-„Cezavy“ in den übergehenden Hügelgräber-Velatice-„Blučina-Horizont“ legen kann, der in die Stufe R BD datiert ist.

ZPRÁVA O URČENÍ ROSTLINNÝCH ZBYTKŮ Z HABROVAN

(okr. Vyškov)

EMANUEL OPRAVIL, Geografický ústav ČSAV, Opava

Vzorek označený H-2/1515 pozůstával ze čtyř částí uložených v epruvetách bez dalšího číslování.

a) epruveta se zlomky zuhelnatělého dřeva neobsahovala žádná semena; zlomky dřeva pocházejí pravděpodobně z jednoho většího kousku, který se při vysýchání rozpadl. Všechny zlomky představují zuhelnatělé dřevo dubu — *Quercus* sp.;

b) epruveta s větším množstvím zuhelnatělých semen obsahovala nahé obilky prosa setého — *Panicum miliaceum*; jen na některých obilkách se uchovaly zbytky pluch, část obilek byla zastoupena jen zlomky; v nepatrném množství jsou přítomny mikroskopicky velké úlomky zuhelnatělého dřeva dubu — *Quercus* sp.; celková váha vzorku v této epruvetě činí 8,4 g;

c) epruveta s menším množstvím zuhelnatělých semen rovněž obsahovala nahé obilky prosa setého — *Panicum miliaceum* s nepatrnou příměsí drobných úlomků zuhelnatělého dřeva dubu — *Quercus* sp. o celkové váze 3,4 g;

d) malá epruvetka obsahovala jen semena plevelů, k nimž bylo přidána po jedné nažce svlačkovce z obou předchozích vzorků; celkem byly zjištěny následující plevely (zuhelnatělá semena): svlačkovce popínavý — *Bilderdykia convolvulus* — 2 nažky; merlík bílý — *Chenopodium album* — 13 semen; merlík zvrhlý — *Chenopodium hybridum* — 1 semeno; merlík — *Chenopodium* sp. (poškozená semena) — 31 semen.

Protože k analýze byl předložen zřejmě již proplavený vzorek, nelze jednoznačně stanovit, zda obilky prosa byly zbavené pluch ještě před zuhelnatěním (jáhly) nebo až při plavení nálezu.

NÁLEZ VELKÉ ZÁSOBNICE NA VELATICKÉM SÍDLIŠTI V PŘIBICÍCH

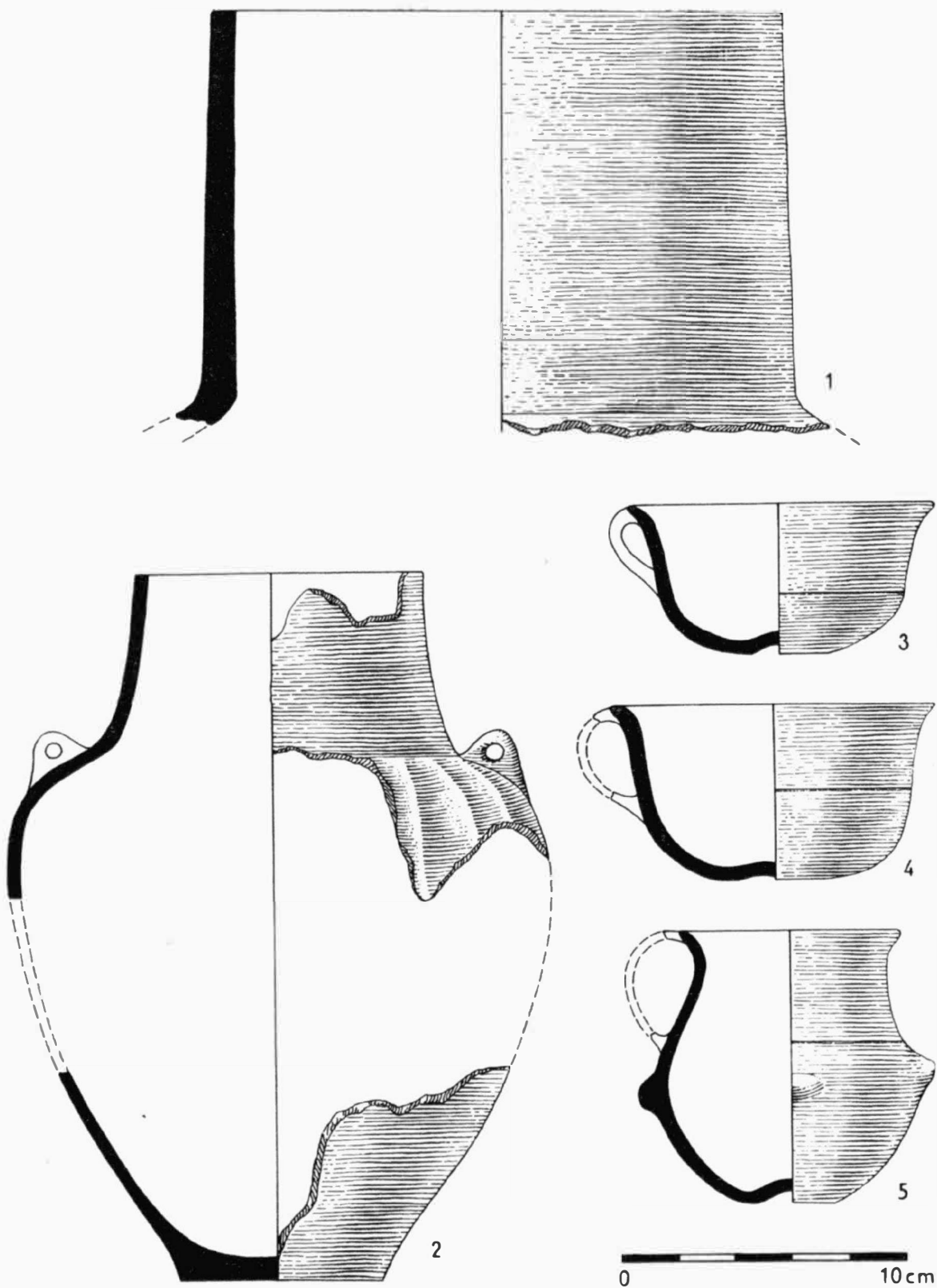
(okr. Břeclav)

JIRÍ ŘÍHOVSKÝ, AŮ ČSAV BRNO

(Tab. 53)

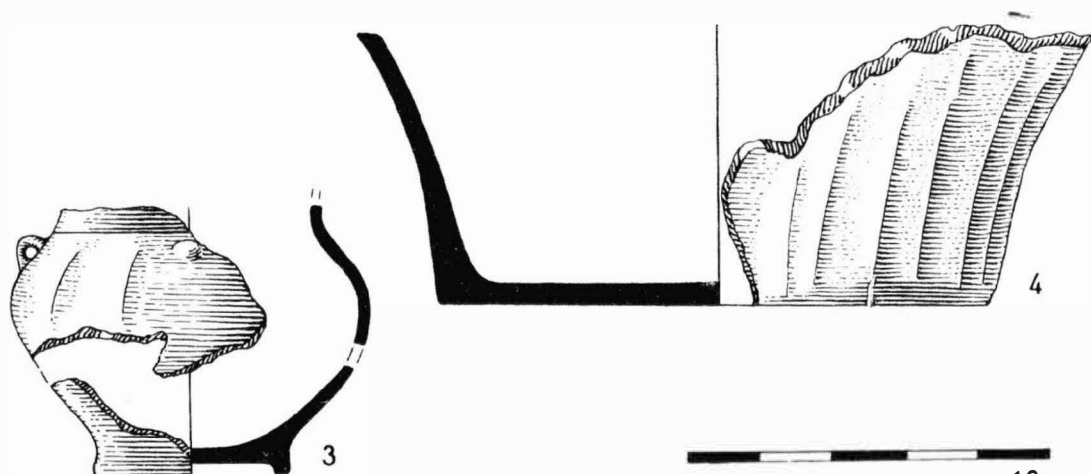
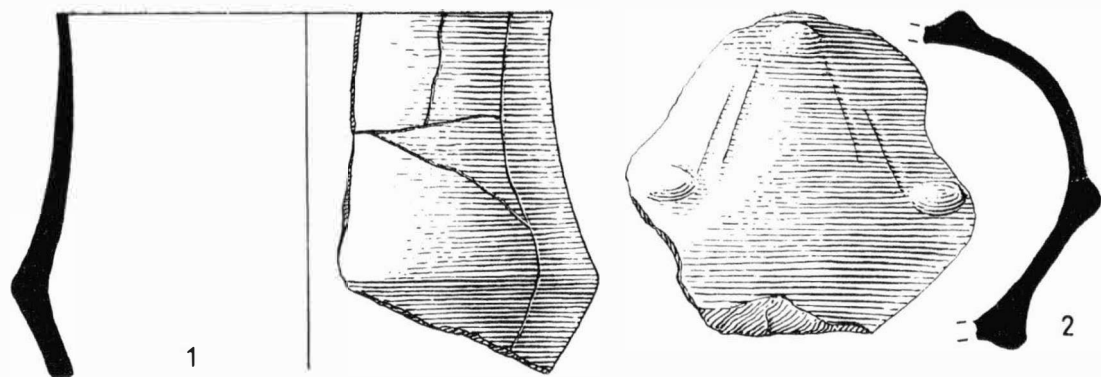
Na konci roku 1971 našel F. Kadlec z Přibic na zahradě svého domu číslo 255 (kat. číslo 1644/16) při přípravě půdy pro sázení vinné révy velkou nádobu. Na nález upozornil dlouholetého spolupracovníka Archeologického ústavu v Brně V. Effenbergera. Záchranný výzkum ústavu, provedený za velmi ztížených podmínek ve sněhu a na omezeném prostoru mezi nově vysázenými sazenicemi vinné révy, zjistil pod ornici silnější vrstvu šedočerné popelovité hlíny, o níž se již nedá přesně říci, zda je součástí souvislejší kulturní vrstvy nebo výplně větší jámy. Podloží v hloubce 60 cm tvořila šterkopísková terasa.

Velká zásobnice byla svou spodní částí zahloubena asi 15 cm do šterkopísku. Vedle ní ležela na úrovni podloží na boku necelá polovina velké, široké hrncovité zásobnice. Silně popelovitá vrstva obsahovala dále jen několik zlomků keramiky a zvířecích kostí pouze v bezprostřední blízkosti těchto nádob. Domnívali jsme se proto, že jde o zvláštní druh žárového pohřbu s popelovitou výplní velké hrobové jámy, jejíž rozměry se již nedaly zjistit. Zásobnice však byla vyplněna stejnou popelovitou hlínou jako zásyp po její vnější straně. Našli jsme v ní roztroušeno také jen několik zvířecích kostí, ojedinelých střepů a na dně rozbitý džbáněk, miskovitý šálek a části nejméně dvou kónických mís druhotně deformovaných žárem. Nikde nebyly stopy po žárovém pohřbu. Funkce tohoto nálezu se tedy nezjistila.

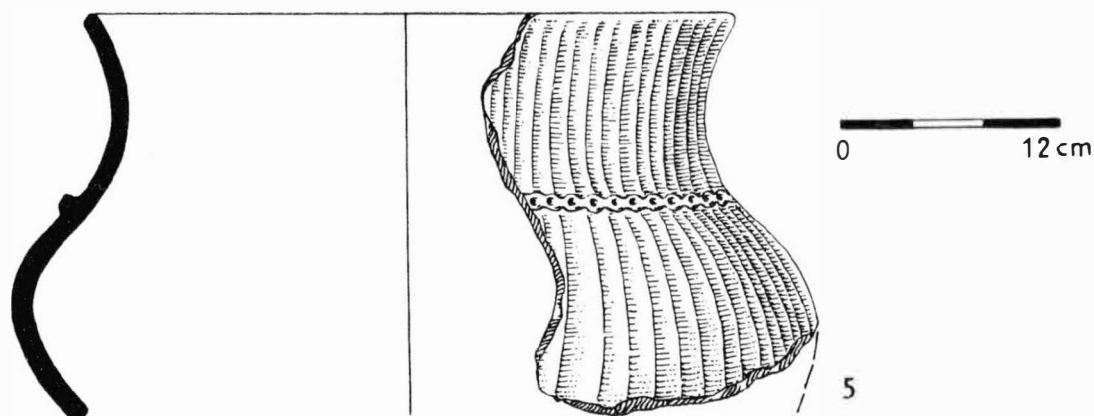

Tab. 50

Habrovany (okr. Vyškov), Keramika ze sídlištní jámy velatické kultury. — Keramik aus einer Siedlungsgrube der Velatice Kultur.

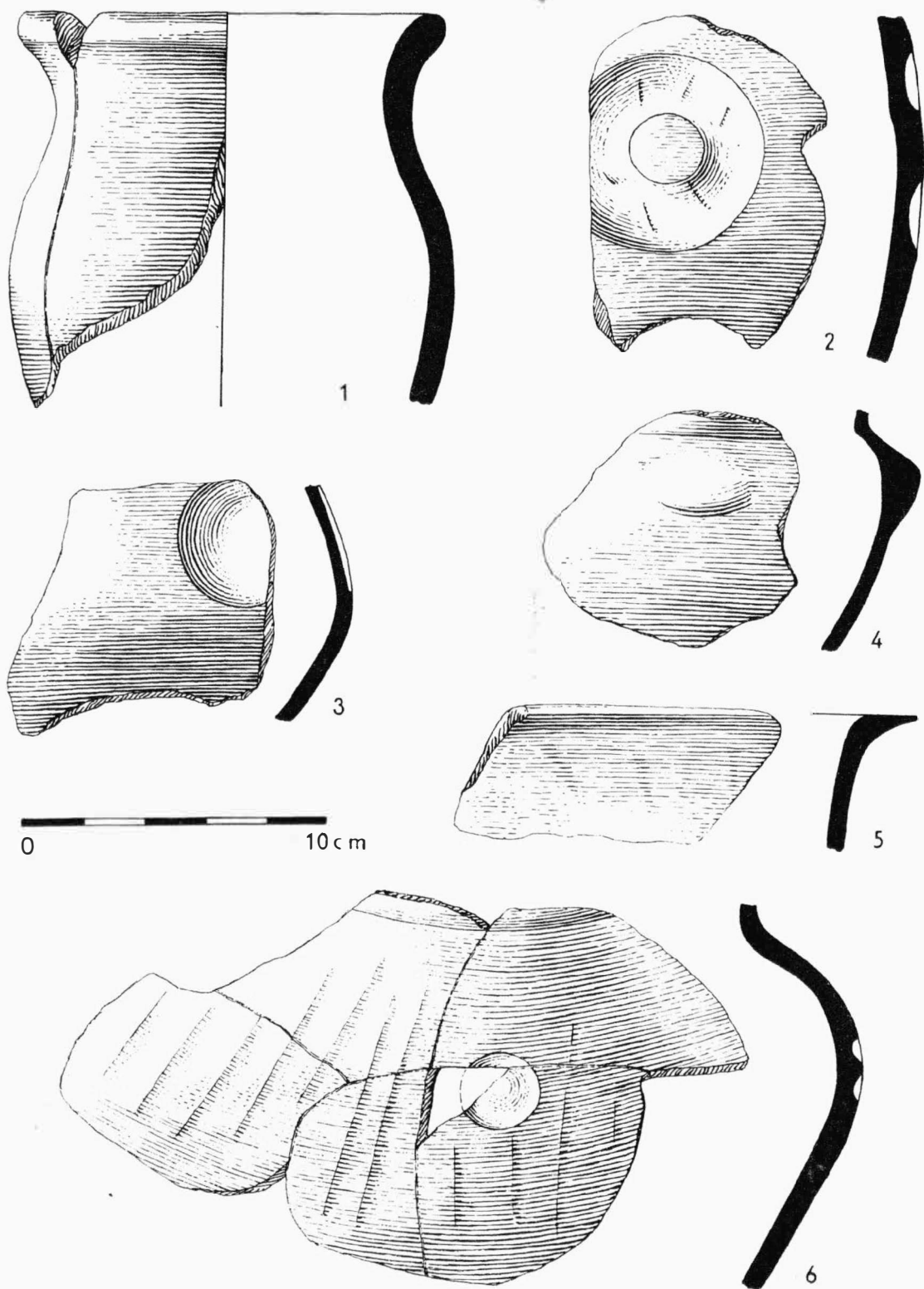
0 10 cm

0 12 cm

Tab. 51

Habrovany (okr. Vyškov). Keramika ze sídlištní jámy velatické kultury. — Keramik aus einer Siedlungsgrube der Velaticeer Kultur.

Tab. 52

Habrovany (okr. Vyškov). Keramika ze sídlištní jámy velatické kultury. — Keramik aus einer Siedlungsgrube der Velatice Kultur.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1971

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor: Akademik Josef Poulík

Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský

Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá

Kresby: Doc. dr. B. Klíma, M. Bálek, S. Janák, A. Životská

Na titulní obálce: Nádobka z eneolitického sídliště v Brně-Lískovci

Tiskem: Grafia, n. p., Brno, provozovna 04, Gottwaldova 21

Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné